



Asia: VN/26678/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan kenttään

Helsingin hallinto-oikeus lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Helsingin hallinto-oikeus pitää esitystä kannatettavana, mutta haluaa kuitenkin nostaa esiin muutamia seikkoja, joita hallituksen esityksessä ei ole arvioitu siinä tarkoitetun hakemusmenettelyn ja toisaalta selvitystilaan määrittämistä tai rekisteristä poistamista koskevan muutoksenhakuasian välisestä suhteesta.

Esityksen mukaan määräaika siinä tarkoitetun hakemuksen tekemiselle olisi vuosi selvitystilaan määrittämistä tai rekisteristä poistamista koskevasta päätöksestä tai lain voimaantulosta, jos päätös on tehty sitä ennen. Määräajan osalta on hyvä huomioida se mahdollinen tilanne, että hallintotuomioistuimien keskeyttänyt selvitystilaan määrittämistä tai rekisteristä poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon. Keskeyttämismääräyksen voimassaoloaikana ilmoitusvelvollinen ei ole selvitystilassa tai kaupparekisteristä poistettu, joten ehdotetun lain mukaisen hakemuksen tekemiselle ei ole lainmukaista perustetta. Käytännössä voi ilmetä tilanteita, joissa mainittu määräaika umpeutuu tällaisen muutoksenhakuprosessin aikana, mutta lopulta hallintotuomioistuin hylkää valituksen tai kumoaa päätöksen määräten sen kuitenkin noudatettavaksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 124 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Ehdotuksen mukaan päätös selvitystilan lopettamisesta tai rekisteriin palauttamisesta tehtäisiin ilmoitusvelvollisen hakemuksesta. Helsingin hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että vireillä olevalla muutoksenhakuasialla selvitystilaan määrittämisestä tai rekisteristä poistamisesta, jossa on annettu täytäntöönpanon keskeyttämismääräys, on vaikutusta myös siihen, kuka voi edustaa ilmoitusvelvollista. Selvitystilassa olevan ja rekisteristä poistetun ilmoitusvelvollisen edustamisesta on olemassa omat säännöksensä (muun ohella osakeyhtiölaki 20 luku 9 ja 21 §). Näin ollen käytännössä voi ilmetä tilanteita, joissa oikeus edustaa ilmoitusvelvollista muuttuu hakemusasian käsittelyn aikana, mikäli hallintotuomioistuimen samanaikaisesti vireillä olleessa muutoksenhakuasiassa antama keskeyttämismääräys päättyy siten, että valituksenalaista päätöstä on

ryhdyttävä noudattamaan, tai hallintotuomioistuin antaa keskeytysmääräyksen kesken muutoksenhakuprosessin. Hallinto-oikeus pitäisi hyvänä, että myös näitä tilanteita olisi arvioitu lain esitöiden tasolla.

Esityksestä ei niin ikään ilmene, että siinä olisi arvioitu kolmansien tahojen kuten esimerkiksi sellaisten osakkeenomistajien ja velkojien, joilla on voimassa olevan lain mukaisesti mahdollisuus esittää huomautuksia selvitystilaan määrittämisestä tai rekisteristä poistamista kokevan hallintoasian vireillä ollessa (osakeyhtiölaki 20 luku 5 §), mahdollista intressiä, roolia ja tiedonsaantioikeutta hakemusasian vireillepanossa ja käsittelyssä tai mahdollisessa hakemukseen tehtyä päätöstä koskevassa muutoksenhakuprosessissa. Esityksessä sivulla 17 todetaan, että selvitystilan lopettaminen tai rekisteriin palauttaminen mahdollistaisi ilmoitusvelvollisen toiminnan jatkumisen ja että tällä on ilmoitusvelvollisen lisäksi suoria vaikutuksia omistajana toimiviin yrittäjiin ja muihin osakkaisiin tai jäseniin, työntekijöihin, sopimuskumppaneihin samoin kuin asiakkaisiin. Helsingin hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Saman säännöksen mukaan viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi. Helsingin hallinto-oikeus pitäisi toivottavana, että esityksessä arvioitaisiin ja otettaisiin kantaa mahdollisten kolmansien tahojen ja viranomaisen mahdolliseen oikeuteen hakea muutosta hakemuksen johdosta tehtyyn päätökseen.

Esityksen sivulla 17 todetaan, että hakemukseen ja siihen liittyviin tietoihin liittyisi sama julkisuus kuin muihinkin kaupparekisteriin ilmoitettaviin ja rekisteröitäviin asiakirjoihin ja tietoihin. Esityksen mukaan rekisteriviranomainen merkitsee selvitystilan lopettamista tai rekisteriin palauttamista koskevan päätöksen rekisteriin. Esityksestä ei selvästi ilmene, onko kolmansien tahojen mahdollisten intressien toteutumisen varmistamiseksi tarkoitus, että myös tieto hakemusasian vireillöolosta ilmenee kaupparekisteritiedoista. Mikäli näin on, olisi syytä arvioida, miten tällainen merkintä toteutettaisiin, mikäli ilmoitusvelvollinen on poistettu kaupparekisteristä. Edelleen Helsingin hallinto-oikeus pitää toivottavana, että ehdotetusta 28 a §:n 4 momentista ilmeneviä vaikutuksia (yhtiön velkojille haettu julkinen haaste ja selvitysmiesten velvollisuudet) ja niiden edellyttämiä tiedonsaantioikeuksia arvioitaisiin esityksessä lisäksi myös siltä osin, kuin hakemus hylätään eli selvitystilaa ei lopeteta eikä ilmoitusvelvollista palauteta rekisteriin.

Helsingin hallinto-oikeus kiinnittää lopuksi huomiota siihen, että esityksessä on arvioitu sen vaikutuksia lähinnä osakeyhtiöiden näkökulmasta, vaikka esitys koskee myös muussa muodossa toimintaa harjoittaneita ilmoitusvelvollisia.

Esityksessä on arvioitu Patentti- ja rekisterihallituksen resurssitarpeita lainmuutokseen liittyen. Helsingin hallinto-oikeus pyytää kiinnittämään huomiota myös siihen, että Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 7 §:n mukaan muutoksenhaut muissa kuin mainitun lain 6 §:n mukaisissa markkinaoikeuteen ohjautuvissa asioissa ohjautuvat Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviksi. Patentti- ja rekisterihallituksen käyttöön ottaman automaattisen poistomenettelyn johdosta Helsingin hallinto-oikeudessa vireille tulleiden kaupparekisteriasioiden määrä nousi muutamista vuosittaisista valituksista yhtäkkiä useampaan sataan valitukseen yhden vuoden aikana. Vaikka poistomenettelyyn liittyvien valitusten määrän voidaan jatkossa arvioida vähenevän esityksessä tarkoitettujen hakemusmenettelyn myötä, on kuitenkin oletettavaa, että valituksia tulee jatkossa olemaan aiempia vuosia enemmän. Lisäksi esityksellä luodaan uusi asiaryhmä, josta muutoksenhaku ohjautuu Helsingin hallinto-oikeuteen. Asiamäärien lisääntyminen tulisi huomioida

myös muutoksenhakuinstanssin resursseissa etenkin asioissa, joissa nopea valitusasian käsittely on valittajan oikeusturvan kannalta kriittisen tärkeää.

Helsingin hallinto-oikeus nostaa myös esiin, että hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierrokselle lähettämisen jälkeen korkein hallinto-oikeus on ainakin kahdessa Helsingin hallinto-oikeuden kesällä 2024 ratkaisemassa kaupparekisteristä poistamista koskevassa asiassa antanut päätöksensä, jossa se ei ole myöntänyt valituslupaa asiassa.

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Pirta Pesonen ja Emmi Aakula sekä esittelijä Jenni Aer.

Pitkäranta Ann-Mari
Helsingin hallinto-oikeus